

(המשך ממדור 27)

החליטה הממשלה לפרסם הודעת שקר כאלו היתה זאת פעולה פרי טיונת של "מתיישבים" אורחיים. ליוויה רוקה טרחה לצרף לסיפ רון, כנספה, את נאומו של דויד בן-גוריון בקול ישראל, שבו פיר- סם שקר זה, בניגוד לדעתו של שרת. גם אחרי 27 שנים, עלולה להיות לפירסום זה השפעה הר- סנית על אמנות ההודעות ה-

יעקב שרת / איש ממאדים הפיכה כבשורה טובה

כאשר אי שם במזרח התיכון התחוללה הפיכה הצבאית "שקטה", מיהר "דבר", עיתון פועלי א"י לברך עליה (14.9.80) במאמר מערכת. אני חש צורך להביא את דברי הברכה הללו בהשטות מכוונת, אך לא מרובת, לטובת בעלי הדמיון:

"ההפיכה הצבאית ב — — — היתה צפויה זה חודשים אחדים. מאז שנת — — — מתנהלת — — — בחסידי הצבא, ואף שבמרבית השנים האלה הגו, לכאורה, כללי המשחק הדמוקרטי-פרלמנטרי, ידעו הפוליטיקאים כי מעבר לתפעם משגיחים עליהם הגנרלים. מרגע שהמצב הפנימי התדרדר, ולמערכת הפוליטית אבדה השליטה, היה ספק רק באשר למועד שבו תפקע סבלנותם של הגנרלים. למרות האנרכיה המשתוללת ב — — — בשנים האחרונות, ואשר הפילה מאות ואלפי קורבנות טרו, אין המצב בה דומה לזה של אביב — — — כאשר הצבא הפיל את מיסטרם של — — — אמנם, גם אז שיטעה את המדינה מחלוקת מתמשכת בין שני מנהיגי מפלגות — — —"

"גם אם ההנהגה הפוליטית היתה מודעת לאפשרות ההפיכה הצבאית, היא היתה הסרת-אונים מול הצירוף הקטלני של טורם הימני וטורם משמאל, שבו פרלמנטרי בלתי-יציב בחסדי מפלגות דתיות ולאומניות קנאיות, ללא סיכוי לשיפור. הבעיה שוב לא היתה של שילטון מפלגה זו או אחרת, אלא של המייסטר כולו.

"למערב היתה ההפיכה בשורה טובה. בתנאים הנתונים אין גם משמעות לדיבורים על אובדן הדמוקרטיה: בערים — — — ו — — — ובמחוזות השדה שררה אנרכיה, לא דמוקרטיה. החשש מחומיניזם נוסח — — — החמיר בעת האחרונה. איות ברור לכך ניתן בשבוע שעבר בכפיית התפטרותו של שרי-החוץ באשמה הכבדה של מתינות יתרה. — — — ושתופיו לכת הצבאית יוכלו להרגיע עתה את ארצות-הברית — — — שכלל הנראה הדיעה על ההפיכה הנרקמת — ואת החברות האירופיות כבאט", ואולי גם להוביל את — — — למסלול יציב יותר. לישראל אין סיבולת להצטרע על ההפיכה..."

מעצמתית של ישראל-כל-יכולה, אני מתמלא רוח עזוז ונבונה ומרחם על קברניטי מדינות-האיזור המבועתים, המוכים אימתה ומרחם על קברניטי מדינות-האיזור המבועתים, המוכים אימה. על הירדנים, ולמד לקח את הסורים, נמחץ את העיראקים ונתעל את ההפיכה התורכית לערוץ חיובי, נקצה-אנ קורטובי משאב להתלבש, ללמד לקח, למחוך ולתעל משהו אצלנו בבית.

מדוע הרמטכ"ל

נכשל?

היו לנו רמטכ"לים חיילים. היו לנו רמטכ"לים מדינאים. היום יש לנו רמטכ"ל מנהיג, הקובע ומדגים נורמות חברתיות ולאומיות. אני משער, שעוד ייקרו לידי הזדמנויות לדון בעצם התופעה הזאת בחיינו הציוניים, בגורמיה ובסיבות מקובלות. הפעם אסתפק במתיחת ביקורת על חטא שחטא הרמטכ"ל בקידוש נורמה חברתית קלוקלת.

לפני מיספר ימים הלך לעולמו אבי סגן-הרמטכ"ל, ואף שלא בדמי ימיו נפטר, הסתלקותו של אדם היא תמיד דבר המעורר רגשי-אבל. כידוע, מיספר המתים חופף בעולמו את מיספר הנולדים, ולכן לא ייפלא כי בצה"ל, כגוף מתחזק בתוכו רבבות, תמיד יש אחוז מסויים של חיילים אבלים על מות הורה. אין לי שמץ מושג מה עושה הרמטכ"ל במות הורה של אחד מחייליו הרבים. אין לי שמץ מושג אם הוא אפילו מיועד בכך. אני משער, שבמיקרים רבים ממין זה מוצאים אנשי יחידתו של החייל ומפקדיו הישירים דרך להביע את השתתפותם בצער. אבל כאשר מת אביו של אלוף, סגן הרמטכ"ל, קם הרמטכ"ל שלנו ופירסם מודעות גדולות בעיתונים — כל אחת עולה אלפי לירות מתקציב הביטחון המצטמק, שכולנו נדרשים לתרום חלקיק משכורת להגדלתו — ובהר קבע מפורשות: "צה"ל אבל על... וכו'".

ובכן, קודם כל זה לא נכון. צה"ל, אדוני הרמטכ"ל, אינו אבל. ולא מפני שיש "לו" משהו אישי נגד סגן-הרמטכ"ל, אלא פשוט מפני שצה"ל זה לא ישות חיה אלא אירגון, ואירגון אינו יכול להתאבל כלום שאינו יכול לשמוח. אירגון הוא אירגון — גוף שאין לו שם רגשות, או מחשבות, או מישאלות, כשם שיש לאורגניזם אנושי יחיד. חיילי צה"ל יכולים להת- אבל. זה כן. מפני שלחיילים יש רגשות. אבל הרמטכ"ל לא אמר, "חיילי צה"ל אבלים", ולא במיקרה, מפני שאילו קבע במודעה כי "חיילי צה"ל אבלים", היה עושה את עצמו לשחוק, שהרי קשה להניח שכל חיילי צה"ל מכירים אישית את סגן-הרמטכ"ל עד שיש ביכולתם הנפשית לחוש רגשי צער והזהרות איתו בהילחם ממנו אביו.

אז אם לא צה"ל אבל, ולא חיילי צה"ל אבלים, מה פשר המודעה האווילית הזאת? האם הרמטכ"ל רוצה להודיע באמצעות מודעה לסגנו, כי הוא מתאבל אישית? אם ככה, ייכבד נא ויפרסם על חשבוננו מודעה-אבל אישית, בשמו-הוא. ייכבד הרמטכ"ל רוצה להודיע לעם, כי הוא אבל על מות אבי עמיתו (שהרי אפשר לשער, כמובן, שאם הוא לא יפרסם שום מודעה, יתחילו הבריות ללכת רכיל כי הנה, ראו, אבי סגן-הרמטכ"ל מת והרמטכ"ל לא נע ולא זע, ואפילו לא פרסם מודעה!) — שוב, ייכבד נא ויפרסם מודעה על חשבוננו, בלי לערב בכך את האירגון הקרוי צה"ל.

יש לי יסוד מסויים לחשוד ברמטכ"ל, כי מאז מת אבי סגנו והוא נפגש עם האלוף יקותיאל אדם — אולי אפילו בביתו או בבית אביו, שבו ישב, "שיבעה", ובוודאי סח לו כמל מלות ניוחמים. אם עשה זאת, לא מגיע לו צל"ש מיוחד, אבל גם לא למתחור מכן שום כורח חיובי להוסיף ולפרסם ניוחמים ברבים, ומה גם על חשבוננו משלם המיסים.

הוא הדין בלשכת סגן הרמטכ"ל, שאף "היא" פירסמה מודעה-אבל אנונימית: "הלשכה מתאבלת"! ילמדונו קצו"י בכירי צה"ל: כיצד לישכה יכולה להתאבל? האם קירותיה נטפו אגלי דמעו? כלום מכונות הכתיבה יבבו? אני נכון להסתכן ולנחש, כי אפילו המזכירות לא תלשו שערותיהן. לפני ימים מיספר אירע אסון גדול ביוקנעם. מטוס של חיל-האוויר נפל במרכז העיירה והרג אשה. שמעתי בחדשות, כי מפקד הבסיס שממנו המריא המטוס ביקר מייד אצל מישפחת האבלים, ואמרתי בלבי כי יפה עשה. אחר-כך תרתי אחר מודעות השתתפות ב אבל המשפחה מטעם צה"ל ולא מצאתי, למרבה רווחתי. אבל לכל הדעות, אבלם של ארבעה יתומים ושל אלמן קשה מאבלו של אדם בוגר במלוא מובן המלה על מות אב קישי, ולכן, אם ננקוט אמות-מידה התנהגותיות נוסח הרמטכ"ל, לא נוכל שלא לשאול היכן מודעת-אבלו באסון יוקנעם?

התרבות האנושית צמחה סביב פולחני פרוין ומוות. מינהגי הקבורה והאבלות של העם היהודי — כך נראה לי — אין קאים מהם (להוציא אי-אלה חריגים). מה קולע יותר מגבורה ללא ארון, להמחשת "מעפר אתה ואל עפר תשוב"? מה יעיל יותר ממוסד ה"שיבעה" לריופי האבלים בעיסוק חברתי נמרץ בשעות הקשות ביותר שבסמוך למות יקיר? אבל מה לאה ולניחוס-אבלים מיסחרי וראוותני במודעות עיוניות ורחוב? כלום יש ניחוס לא-אישי? זה כתוב בתורה, במישנה, בתלמוד ו אדרבה, ילמדונו רבותינו מתי דבק מנהג מודעות-האבל בעמנו — ודומה בו בלבד? ואין, ומדוע? כן, מדוע הוא נקלט בהצלחה מסחרית מסחררת שכזאת, שעד שהרמטכ"ל הציקן הגיעה — והכשילה?

אמנם אצלנו, כידוע, זה לא יוכל לקרות, אבל ליתר ביטחון זורתי את הקטע למישמת, על כל הפיכה שלא תבוא, להשוואה עם מה שאולי יכתוב פעם, "דוברהיאת", עיתון פועלי תורכיה, על ההפיכה של — — — ב — — —

קולטוס אלילי

היום הקדוש ביותר ליהודים חלף עבר. מי שלא נאנס במעצר-בית או נמלט בעוד מועד לאיזו שמורת-טבע מוגנת מנערי-חומיני יודי האבנים, בוודאי התפלל וצם בעד עצמו ובעד כל עם ישראל, ואין שמץ ספק כי זה יעזור, אם כי ידועים לי עוד כמה צומות, המעדיים בכירור שזה לא כל כך עזר.

אבל נניח למתפללים ולצמים בעדנו. סוף-סוף ההבדל בינינו, בעלי המחשבה החופשית מכללידת ובין האדוקים-הנעולים מכות אמונה (לרוב אמונה שטוחה בשנות עצוב האישיול בשיטות מובהקות של שטיפת-מוח), נעוץ בשיבולת הסובלנות מזה ואי-הסובלנות מזה. פה רצוני רק לעמוד על העובדה המדהימה, שדווקא סביב החג הקדוש ביותר של הדת היהודית, המתיימרת באנטי-אליליות, כלומר זולת באמונה בערכים מופשטים ובאי סגידה לעץ ולאבן ומסתייגת משאר פולחנים גשמיים, אליליים, דווקא סביב החג הקדוש הזה מתרכזו שפע של ביצועים גשמיים הנובעים כולם מאמונות-תפלות, שאין ולא כלום ביניהן ובין פולחני גו'וגו במעבה ג'ונגלים. התשל"ך, הכפרות, השעיר לעזאזל, השופר, הצום עצמו — מהם אם לא הענקת משמעות ערכית, מופשטת, גשמיית? ממש, "קולטוס אלילי", כלשונו של צ"ל הזקן מימי לימוד התנ"ך שלנו.

כמובן, מפני שהיהודים עושים זאת, אין כאן שום מעשה פולחני אלילי. זה ברור כמשש, וביחוד לתרנגולות המיסכנות, שבזכותן מכנים הערבים את יום-הכיפורים, "עיד אל-ג'אג'י". לפני עשר שנים עשיתי עם מישפחתי שנה בטהראן, ושם, בין השאר, הייתי עד ליום הכיפורים השיעי, הוא חג ה"עשורה" (זוכרים? יום-הכיפורים הוא היום העשירי!). ישראלים ותיקים הזהירוני לבל אהין לרדת לטהראן-תחתית שם איזור הבאזאר, כדי לצפות בתהלכות החוגגים השיעים, שמאל ביחוני בנו, הכופרים, וקרעונו כדג לבלתי השאר שריד. אף-על-פי-כן, שמונו נפשונו בכפנו אני ואשתי ואורח ישראלי הרפתקן ושמו הלל עומר, וירדנו אל העם לראותו בחגו — ומה ראינו אם לא המוני פריסים זועקים-מתפללים, צועדים וחובטים בקצב יחוזתיהם (והמהדרין הצלפו ע ל גבותיהם בגולבים? היינו כנדהמים. אבל לא מהקולטוס האלילי הקמאי הזה, אלא מדמיונו לתבטות, "אשמנו בגדנו".

ברכה לתשמ"א

בימים טרופים אלה משחויים עיתונאים ישראלים מסוג מסויים את עצמם כמוצאי שלל רב, מצביעים על כוונות סרויות מזה, מעדיים ירדניים ועיראקים מזה — שלא לדבר על ההפיכה הצבאית בתורכיה ו קוראים מזה האומה לכו- נניות, אם לא למעשי זבנג-זומרו.

בקוראי את האתראות וההנחיות הללו, החזרות מין רוח

התחלטה הממשלה לפרסם הודעת שקר כאלו היתה זאת פעולה פרי טיונת של "מתיישבים" אורחיים. ליוויה רוקה טרחה לצרף לסיפ רון, כנספה, את נאומו של דויד בן-גוריון בקול ישראל, שבו פיר- סם שקר זה, בניגוד לדעתו של שרת. גם אחרי 27 שנים, עלולה להיות לפירסום זה השפעה הר- סנית על אמנות ההודעות ה-

צבאות הישראליות. התוכנית לכיבוש דרום-סורייה. שרת מגלה שבין גורויו, דיין ופינחס לבון ביקשו בפברואר 1954 לנצל את נפילת הרודן הסורי אדיב שישקלי כדי לכבוש את דרום-סורייה ולספחו לישראל. הם ביקשו גם לקנות קצין סורי, שישתלט בדמשק ויכונן שם ממשלת-בובות פרו- ישראלית. הדברים נראים אקטרי אללים ביותר כיום, לאור מצבו הרעוע של חאפז אל-אסד וההצי הרות הישראליות על נושא זה.

הכוונה לבתר את לבנון. שרת מגלה כי כבר בי פברואר 1954 תבע בן-גוריון לפי תוח במביצע ישראלי גדול לרי- סוק המדינה הלבנונית ולהקמת מדינה נוצרית-מארונית בתחל מ- לבנון מחולקת. נערכו על כך דיונים נרחבים. בן-גוריון פירט את התוכנית בהרחבה במכתב לשרת. ושרת ענה במכתב ארוך, שבו התנגד בתוקף למגמה זו. בן- גוריון היה מוכן להשקיע הן רב בשידוח מנהיגים נוצריים ב- לבנון. בין השאר מגלה שרת כי "הרמטכ"ל תומך בתוכנית לשכור קצין-צבא (לבנוני) שיסכים לשמש כמורה כדי שייראה כאליו צה"ל נענה לקריאתו לשתדור לבנון מעול המשעבדים המוסלמיים." בענין הקורא של היום, נראית תוכנית זו כתרשים מדוייק למה שאירע לאחר מכן בלבנון — מיל-חמת-האורחים, הקמת המובלעת המארונית ולינון. לבנון החופ- שית של רבי-סרן סעד חדר.

פרישת הר-ציון. שרת מספר כיצד רצח מאיר הר-ציון, איש היחידים 101, כמו ידיו חמרי שה נערים בדואים חפים-מפשע, נקמה על הריגת אחותו, שעברה בעת טיול את הגבול הירדני. שרת מספר כי אריק שרון ומשה דיין חיפרו על מכל אתה נתעב זה, ושבוך גוריון סעלה את הלחטלו להעי- מיד את הר-ציון וחבריו לדיון.

פרישת לבון. שרת מתאר בהרחבה את העסקי-במצי ריים. ליוויה רוקח מצרפת לספר, שבו מגלה שרת את האמת על הפרשה, נאום שיקי שנאם שרת עצמו בכנסת, שבו שפט כי ההאש- מות נגד אשמי מישפט-קאהיר הם עלילת-דם אנטי-שמית.

מסע סביב העולם

הקורא הישראלי, שקרא את הקטעים מיומני שרת שפור- סמו במשכנים בחניר, או אף את שמונות הכרכים של היומנים עצמם, שוב אינו יכול להודעוץ מגילויים אלה, על אף חומרתם.

אולם בחוץ-לארץ עלולה להיות לפירסום זה השפעה מותצת. אמ- גם, אי-התערבות המישפטית של מישורת-היהודי הישראלי מנעה מתן פירסום רחב לסיפור, והאירגון האמריקאי-הערבי, שפירסם אותו, אינו בעל האמצעים הדרושים כדי להביא להפצתו הרחבה, מול קשר- השתיקה של כל-יהתיקשורת האמ- ריקאיים, שהם פרו-ישראליים.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

מסע סביב העולם

הקורא הישראלי, שקרא את הקטעים מיומני שרת שפור- סמו במשכנים בחניר, או אף את שמונות הכרכים של היומנים עצמם, שוב אינו יכול להודעוץ מגילויים אלה, על אף חומרתם.

אולם בחוץ-לארץ עלולה להיות לפירסום זה השפעה מותצת. אמ- גם, אי-התערבות המישפטית של מישורת-היהודי הישראלי מנעה מתן פירסום רחב לסיפור, והאירגון האמריקאי-הערבי, שפירסם אותו, אינו בעל האמצעים הדרושים כדי להביא להפצתו הרחבה, מול קשר- השתיקה של כל-יהתיקשורת האמ- ריקאיים, שהם פרו-ישראליים.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.

אחרי שהיו מונחים רדומים בי- כרכים עבריים, החלו יומני שרת במסעם סביב כדור-הארץ.

אולם אחרי פירסום ראשון זה, מתחילים הדברים לחלחל בכל ביטאוני התעמולה הערבית. קטעים כבר פורסמו ברחון לעיונים פלס- טיניים, פירסום אקדמי רבי-יוקרה, ומשום יגיעו מן הסתם, בהדרגה, לכל-יהתיקשורת אחרים.